

## Reflectie evaluatie burgerberaad Drenthe

*Het college zegt toe te reflecteren op de evaluatie van het burgerberaad in de provincie Drenthe en de beoordeling hiervan terug te koppelen aan PS.*

Als antwoord op een mondelinge vraag is toegezegd is dat we de lessen van provincie Drenthe betrekken bij onze processen. Hieronder is de reflectie op het burgerberaad van Drenthe opgenomen, samen met een uitleg van de situatie in de provincie Groningen op dit moment en een overzicht van de lessen die we meenemen in onze eigen processen.

### Samenvatting:

Bij het burgerberaad in de provincie Drenthe zijn 26 adviezen voor 'de toekomst van wonen' in de provincie op papier gezet. PS was opdrachtgever en GS verwerkt de input in een Woonagenda. Dit traject is nog niet afgrond, maar de tussentijdse evaluatie leert dat de deelnemers zeer positief zijn over het proces. Door GS en PS van Drenthe is positief gereageerd op het rapport. Het wordt als een waardevolle aanvulling op de representatieve democratie gezien. Bij de provincie Groningen experimenteren we niet met een burgerberaad, wel gebruiken we de voorbeelden uit het land als input voor processen die we zelf organiseren.

### Burgerberaad provincie Drenthe

Van maart tot juni 2024 vond het eerste burgerberaad georganiseerd door de provincie Drenthe plaats. Het proces begon met een vragenlijst over het vastgestelde thema: de toekomst van wonen in Drenthe. 6.427 inwoners hebben de vragenlijst ingevuld, 2.359 inwoners hebben daarbij aangegeven mee te willen doen aan het burgerberaad. Via loting zijn hieruit 150 deelnemers die een goede afspiegeling vormen de bevolking, geselecteerd.

De 150 deelnemers hebben op vier dagen met elkaar het gesprek gevoerd over het onderwerp wonen. Experts kwamen langs om feitelijke kennis te verschaffen en het panel kon zelf extra expertise inschakelen. Het uiteindelijke rapport van het burgerberaad bestaat uit 26 adviezen die met een meerderheid door het beraad zijn gekozen. De adviezen zijn, zoals vooraf bekend bij de deelnemers, niet bindend, maar wel 'zwaarwegend'. In de Woonagenda van het college worden de adviezen uit het rapport verwerkt. Deze agenda wordt eind 2024 behandeld in de Staten van Drenthe.

Het adviesrapport is hier te vinden:

[https://www.drentsparlement.nl/bestand/drents\\_parlement\\_nieuwsberichten\\_burgerberaad/delegatie\\_burgerberaad\\_drenthe\\_presenteert\\_adviesrapport\\_aan\\_het\\_drents\\_parlement/adviesrapport\\_burgerberaad\\_380457](https://www.drentsparlement.nl/bestand/drents_parlement_nieuwsberichten_burgerberaad/delegatie_burgerberaad_drenthe_presenteert_adviesrapport_aan_het_drents_parlement/adviesrapport_burgerberaad_380457)

### Reflectie op proces en opvallende resultaten

#### Klassieke aanpak

Er is in Drenthe gekozen voor een 'klassieke' aanpak van het burgerberaad. Een breed uitgezette enquête resulteerde in de eerste kaders en gaf inwoners de optie zich aan te melden voor het burgerberaad. Uit het aantal respondenten blijkt duidelijk dat het onderwerp leeft en er grote bereidheid is om mee te denken. Dit komt overeen met onderzoeken van CMO STAMM in de provincie Groningen: veel inwoners willen invloed uitoefenen op hun eigen leefomgeving en zijn bereid om met de overheid mee te denken.

Tijdens de vier bijeenkomsten zijn door groepjes adviezen opgesteld. Deze zijn vervolgens in de laatste sessie in stemming gebracht. 26 adviezen kregen een meerderheid, 15 zijn afgewezen.

De zogenoemde 'gestratificeerde loting' zorgde volgens het eindrapport ook daadwerkelijk voor een goede afspiegeling van de Drentse bevolking. Het burgerberaad is breed opgepakt in de media. Onder meer RTV Drenthe en lokale kranten hebben er aandacht aan besteed, ook in het tv-journaal en talkshows. Het hele proces heeft ongeveer een jaar in beslag genomen.

#### Begeleiding

Er is in Drenthe een bureau in de arm genomen om het proces te begeleiden. Daarnaast zijn onafhankelijke experts ingevlogen om inmenging van de overheid tot een minimum te beperken. Politici en belangenorganisaties waren nadrukkelijk niet welkom bij de bijeenkomsten.

In andere burgerberaden, zoals bijvoorbeeld in Den Bosch, is gekozen voor een ambtelijke begeleiding, ook om ambtenaren meer te verbinden met het proces en de uitkomsten. Beide keuzes hebben voor- en nadelen.

### **Tevreden deelnemers**

De gemiddelde beoordeling van de deelnemers van het proces is een 8.3. Dit is een terugkerend thema bij burgerberaden: deelnemers zijn vrijwel zonder uitzondering (erg) positief over het proces. Uit onderzoek van Kristof Jacobs over burgerberaden blijkt dat 90% van de deelnemers zegt zich gehoord te voelen, en 94,5% van de deelnemers is het eens met de uitkomst van het beraad.

Niet alleen het cijfer van deelnemers voor het burgerberaad is positief. De quotes zijn dat ook:

*"We waren het niet altijd met elkaar eens, maar verschillen van mening zijn uitgepraat en we zijn dichter bij elkaar gekomen. We horen elkaars verhaal en begrijpen elkaar daardoor beter."*

Dit is een secundaire meerwaarde van het proces van een burgerberaad, naast de inhoudelijke adviezen: het zorgt voor verbinding tussen de deelnemers onderling en kan, indien het proces goed is en de opvolging en behandeling van de adviezen zorgvuldig is, leiden tot meer onderling vertrouwen tussen inwoners en de overheid. Dit blijkt eveneens uit het onderzoek van Kristof Jacobs: het onderlinge vertrouwen stijgt en de onvrede onder inwoners daalt, ook als ze niet zelf hebben meegedaan maar zich wel herkennen in de deelnemers. De deelnemers in Drenthe geven aan zich na de vierde sessie van het burgerberaad meer verbonden te voelen met de provincie dan in de eerste sessie. Ze voelen zich ook meer gehoord door de provincie na de vierde sessie.

GS en PS van provincie Drenthe hebben zowel in de media als in het eerste debat over de uitkomsten overwegend positief op het proces en de adviezen gereageerd. Kanttekeningen zijn gezet bij de uitvoerbaarheid van adviezen die onder verantwoordelijkheid van andere overheden vallen.

### **Bijzonderheden**

Bijzonder is dat niet GS, maar PS was de opdrachtgever van het burgerberaad. De Statengriffier fungeerde als gedelegeerd opdrachtgever namens PS. GS is vervolgens met het advies aan de slag gegaan. Het burgerberaadrapport is input voor de Woonagenda. Er is vooraf toegezegd dat het om een zwaarwegend advies gaat: er mag van worden afgeweken, maar dit moet goed beargumenteerd gebeuren.

### **Opvallende resultaten**

De sfeer en de emotionele betrokkenheid worden expliciet genoemd in het rapport. Dit geeft niet alleen aan dat het maken van beleid en de implicaties daarvan resoneren bij de inwoners, maar ook dat het burgerberaad onderling en op persoonlijk vlak wat teweeg heeft gebracht.

Daarnaast geven de inhoudelijke resultaten over wonen en woonbeleid een inkijkje in de complexiteit van het openbaar bestuur, waar inwoners meer begrip voor krijgen en tegelijk oplossingen voor aandragen:

- Regels zijn niet te vermijden, maar onduidelijkheid wel
- Rollen zijn soms onduidelijk, provincie kan wel lobbyen bij andere overheden
- Doorstroom is cruciaal, maar je kan inwoners niet hun huis uit dwingen.
- Overlap tussen adviezen: je kan niet een deelvraagstuk oplossen zonder dat dit implicaties heeft voor andere gebieden.

### **Situatie provincie Groningen**

In de provincie Groningen is eind 2022 de notitie 'Werken aan participatie' vastgesteld. Deze notitie is in samenspraak met inwoners en (belangen)organisaties in Groningen opgesteld. Over burgerberaden is het volgende opgenomen:

*"Om meer en andere mensen bij het vormen van agenda's en plannen aan tafel te krijgen en de dialoog te voeren over plannen, willen wij experimenteren wij met burgerberaden, 'open-space'-methoden, deep-democracy en andere democratische vormen. Zo kunnen met (gelote) burgers gebieds- of thematische plannen 'Van Onderen' worden gemaakt, met inbreng van Groningers, kennisinstellingen, overheden en maatschappelijke partners. Wij willen ruimte geven om aanvullend*

*op de gekozen volksvertegenwoordiging te experimenteren met een (geloot) Toukomstpanel of burgerberaad."*

Resultaat van de behandeling in PS van deze notitie is dat bovenstaande voorstel van GS is geamendeerd. Er loopt daarom op dit moment vanuit GS geen traject om (te experimenteren met) een burgerberaad.

We zien dat verschillende Groninger gemeenten momenteel werken aan de organisatie van een burgerberaad. We werken met de Groninger gemeenten in de zg. Werkplaats Participatie aan kennisdeling en -uitwisseling. We trachten ook andere lessen van voorbeelden in het land (bij provincies, gemeenten en het rijk) te gebruiken bij de participatieprocessen die de provincie organiseert. Enkele van deze lessen, die mede vanuit het burgerberaad van de provincie Drenthe komen, zijn:

- Het participatie-middel dat wordt ingezet, moet passen bij het proces en het doel. Burgerberaden zijn bijvoorbeeld niet geschikt bij complexe vraagstukken waarbij er veel tegenstellingen zijn.
- Het is niet handig om een onderwerp bij een burgerberaad te verzinnen, maar wel om bij een onderwerp de beste participatiemethode te gebruiken. Kijk dus niet naar het middel maar naar het doel en het vraagstuk.
- Neem tijd voor het proces, maar zorg ook dat de vaart erin blijft. Behandeling van de resultaten mag niet te lang op zich laten wachten.
- Goede communicatie kan helpen om de tevredenheid van betrokken bij een participatieproces over te brengen naar een bredere groep inwoners die zich in de deelnemers kan herkennen.
- Mate van betrokkenheid van ambtenaren bij participatieprocessen kan verschillen. Onafhankelijke experts invliegen kan meerwaarde hebben.
- Participatie niet alleen meten in concrete inhoudelijke resultaten, ook op secundaire effecten zoals betrokkenheid, tevredenheid over positie van inwoners en tevredenheid over functioneren van de overheid.